

Prof. dr. ANA KRAJNC

Prispevek za razpravo na Akademiji nove sekcije sociologov »Sociologija in družbeni čas – starajoča se družba«

SREČANJE »SOCIOLOGIJA IN DRUŽBENI ČAS, DOLGOŽIVOST IN DRUŽBA«

15. marec 2018

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Razvoj se ne ozira na državne meje. Spremembe se najprej porajajo pri ljudeh, v praksi. Politika in včasih tudi znanost zaostajata. Starajoča se družba je pridobitev, privilegij razvoja in ne spodrselj ali groza, ki nas čaka v prihodnosti. Samo spremeniti moramo podobo starosti.

Za razpravo bi rada prispevala nekaj odprtih dilem, vi jih tudi poznate, kazalo bi jih empirično raziskati, odkriti nova razmerja in ljudem pokazati pot naprej. Ponavljanje starih pravil v družbi je ljudem vedno bolj škodljivo.

- K sodelovanju v sekciji me žene upanje, da bomo skupaj odkrili **nove paradigme sodobne družbe**. Mediji, politika in javnost so **preveč usmerjeni v razpadajočo družbo**, premalo se zavedamo nastajajočih kvalitet in možnosti nove družbe. V družbi je polna negativizma, drugi nam ponujajo recept, da »moramo pozitivno misliti« pa bo vse dobro. Kakšen absurd! S tem nastaja delitev tudi avtorjev na pesimiste in optimiste glede prihodnosti. Vse, kar razpada, je neprijetno, nastajajoče nosi »crescendo« nove, višje možnosti in upanje za prihodnost. Pesimisti so še vedno zagledani v preteklost, težko sprejemajo spremembe in jih je strah prihodnosti
- Med ljudmi **narašča** nevaren strah, **strah pred neznanim**, kar že povzroča katastrofalne posledice. Ljudje nimamo pripravljenih vzorcev, kako bi se vedenjsko odzvali na spremembe, niti nismo oboroženi z novimi, razvoju v družbi primernimi, stališči in vrednotami. Primer: verjamemo samo v delo ali bolje rečeno službo (glavno vrednoto industrijske družbe), težko si pa predstavljamo, da bodo imeli ljudje v prihodnje največ dela z učenjem. Ustvarjanje je bolj odvisno od umetnosti in zabave, kot od dela ali drila. Ali gledamo na robote kot na naše prijatelje ali sovražnike? Ljudi še vedno slepimo z obljubami o ustvarjenih novih službah. (Drugi tir naj bi koprskemu pristanišču prinesel 6000 delovnih mest, potem bo to zelo zaostalo pristanišče, svetovna pristanišča že več desetletij upravljajo elektronski programi in peščica inženirjev).

- Porajajo se trditve, da nam **nova IKT uničuje medosebne odnose in razvoj ljudi**. Če opazujete vedenje v okolju, boste odkrili, da **še nikoli nismo toliko** med seboj **komunicirali** in družbeno sodelovali, kot to počnemo danes. Pri tem jočemo za starimi vzorci druženja in ne vidimo novih, sodobnih, bogatejših oblik komuniciranja. Ker premalo raziskujemo in opazujemo novo stvarnost, se zanašamo na pretekla stališča in kalupe, tam se počutimo varnejše.
- **Vitalnost nove družbe, njen osnovni doprinos so: kultura, znanost, izobraževanje in zdravstvo**. Vlada nima denarja za te zadeve, po starem jih še vedno jemlje kot nepotreben izdatek. Država nima denarja za kulturo, ne vidi, da se že v vsaki vasi med ljudmi spontano porajajo kulturne dejavnosti. Ljudje so v krizi, potrebujejo kulturo za osebnostni razvoj, doživetja za samozavest na poti naprej. Velike spremembe v primerjavi z nekdanjo mrtvo kulturo na podeželju. Zakaj ne planiramo socialnega in ekonomskega razvoja na osnovi raziskav nove prakse in empirično odkrijemo nove družbene paradigme? **Današnje delo zahteva dušo**. Vsak potrebuje osebnostni razvoj, kultura je hrana za ustvarjalnost.
- **Vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko delo sta dva vzporedna procesa**. To seveda ne pomeni vseživljenjskega šolanja in vseživljenjske službe. Nove oblike izobraževanja so individualizirane in razpršene. Prav tako hitro namesto služb naraščajo nove, **fleksibilne oblike dela**. Kariera ni več monolitna, deli se na več vrst dela in je pod vplivom osebnega in družinskega življenja. Zato nove oblike dela : s. p., avtorsko delo, projektno delo, družinska podjetja zaslužijo posebno pozornost in ne, da jih poskušajo iztrebiti in **so z zakoni kaznovane in obremenjene s prekomernimi dajatvami**. Mnoge družbene anomalije izhajajo iz privilegirane »službe«, izumrlega načina dela. Nove oblike dela bi odprle vrata mladim za takojšen vstop na trg dela, brezposelnim (brez službe), da delajo naprej na druge načine in ohranijo svoje dostojanstvo in eksistenco, starejšim delavcem 50 +, da ostanejo na svojem delu, starim, da pri stalnem nižanju pokojnin preprečujejo revščino. Zaradi zagledanosti v staro si ne privoščimo nič boljšega, novega, zato pa se stalno pritožujemo nad razvojnimi pojavi kot »nerešljivimi problemi«. Komu ali čemu v prid?

Struktura informacijske družbe ali družbe znanja zahteva 25 % in več prebivalstva vključenega v raziskovanje. V naši praksi se to že pospešeno dogaja (Hiša eksperimentov, raziskovalne šole, mednarodni projekti dijakov in študentov, nevladne raziskovalne organizacije itd). **Usmerimo naš raziskovalni pogled v družbeno stvarnost.**

Soglašam z imenom sekcije in menim, da je tudi s podnaslovom zadel v srčiko sociološkega raziskovanja.